

Guppen

Toen John Endler in de jaren zeventig voor het eerst guppy's bestudeerde in de rivieren van Venezuela ontdekte hij dat guppy's onderaan de watervallen een valse kleur hadden en dat ze verder stroomopwaarts felle kleuren hadden. Het bleek te maken te hebben met de snoekbaars die niet stroomopwaarts kwam. De valse guppy's hadden een camouflagekleur, omdat ze zich in een gevaarlijke omgeving ophielden. De felgekleurde guppy's hadden geen vijand en de mannenguppen gebruikten hun kleuren om de aandacht van vrouwen guppen te trekken.

Wat leert ons dit? In ieder geval hoe een populatie, gemeenschap of groep zich aanpast aan een nieuw probleem. Maar wat betekent dat nu in de context van bijvoorbeeld de zorg waar er ook door overheid en politici systemen bedacht worden, die bedreigend voor cliënt, medewerker of organisatie kunnen zijn?

Tim Harford pleit in deze context voor improvisatie, zowel voor individuen als voor organisaties: probeer nieuwe dingen uit, experimenteer en leer. Organiseer dat er fouten gemaakt mogen worden en evalueer bijtijds zodat je ook weet dat er fouten gemaakt zijn waarvan je kan leren. Improviseren leidt tot innoveren. Dat is wat er nu in de zorgsector meer zou moeten gebeuren. Er wordt te vaak in deze turbulente tijden door zorgorganisaties afgewacht. Improviseren en experimenteren in de zorg is noodzakelijk, want vandaag wordt bezuinigd en morgen komt er weer geld bij. Duidelijk is, dat de zorg anders vormgegeven moet worden, maar ook anders en beter georganiseerd kan worden. Dit heeft niet alleen betrekking op de organisaties zelf, maar gaat ook over de zorgstelsels en bijbehorende financieringen.

Wat betekent dit bijvoorbeeld voor gemeentes en zorgorganisaties? Dit betekent net als bij de guppen: aanpassen aan de nieuwe situatie, maar dan wel ook individueel ondernemerschap omarmen en belonen en daardoor mogelijk maken een eigen inkleuring te geven aan de inhoud en de vorm. Dus: verzin een plan en bedenk een creatieve oplossing om dit uit te voeren. Mensen hebben een sterke drang om de wereld beheersbaar te maken en onzekerheid uit te bannen. Dat leidt tot rigide organisaties en plannings en een blinde vlek voor toevallige kansen en oplossingen. Maar onze omgeving wordt steeds meer onvoorspelbaar.

We moeten dus meer experimenteren, fouten maken en daarvan leren en ons voortdurend aanpassen aan nieuwe situaties. En die ruimte om te improviseren, die moeten medewerkers in organisaties ook echt voelen. Wel zeggen dat de ruimte er is, maar vervolgens elk nieuw idee zonder enthousiasme ontvangen werkt natuurlijk niet. Niet bij guppen en ook niet bij mensen!